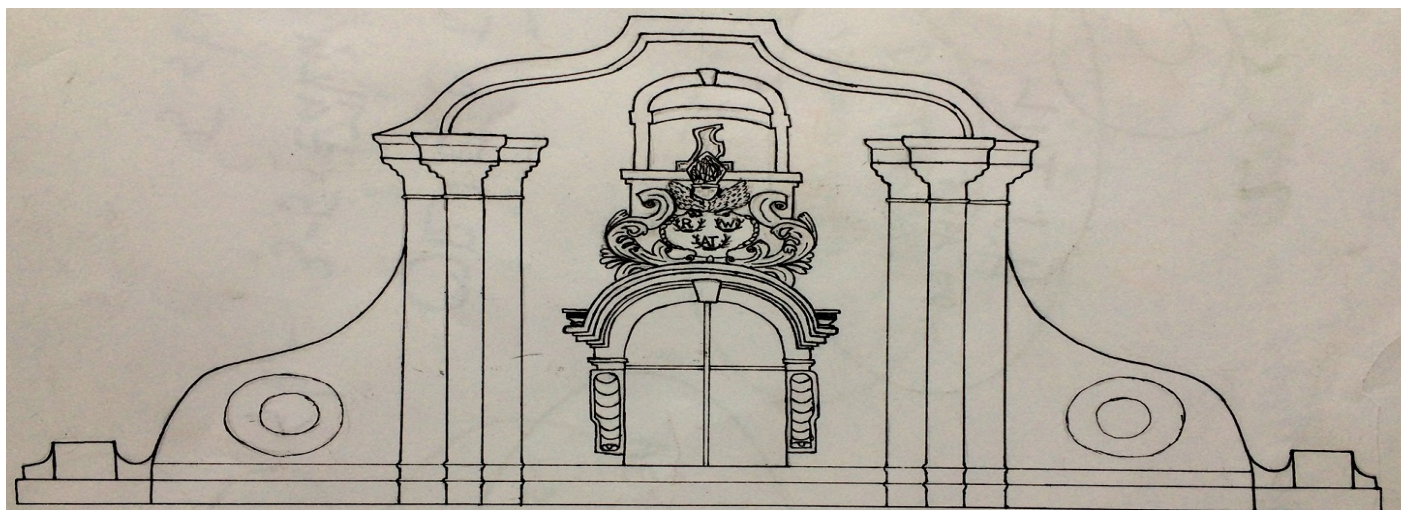

Cesta rytíře HROZNATY - průvodce klášteřem

Vážení návštěvníci , pro vaše pobavení i ponaučení jsme vytvořili netradičního průvodce minulostí i současností kláštera Teplá. Těchto deset zastavení vám přiblíží historii i současnost kláštera, zajímavé postavy, příběhy, místa i architektonický vývoj stavby.

Kláster napříč historií

Začíná vaše cesta klášterní minulostí a současností. Vaším úkolem bude splnit deset úkolů. Spolupracujte spolu, můžete si úkoly rozdělit, nemusíte je plnit v pořadí, které vám nabízíme. Správné odpovědi najdete různě skryté v areálu kláštera. Potřebujete se jen dívat kolem sebe, pozorně číst zadání a využít vlastní schopnosti. Správné odpovědi použijete ke složení textu v tajence. Jedná se o báseň, která začíná slovem „Až...”

Přejeme vám hodně štěstí!

Jak složíte báseň? Správné odpovědi v každém úkolu jsou označené písmeny abecedy. Písmena patří ke slovům, která najdete v tabulce níže. Slova skládejte za sebe podle pořadí jednotlivých úkolů v pracovních listech (např.

I. úkol obsahuje čtyři písmena, tedy první čtyři slova básně atd.).

A	hadry
B	dostřihám
C	civilní
D	ho
E	dořežu
F	ten
G	tomu
H	a
I	odevzdám
J	vám
K	tobě
L	tyhle
M	víc
N	pak
O	potom
P	tamten
Q	obléknu
R	vezmu
S	šat
T	i
U	si
V	rukáv
W	sako
X	centimetr
Y	dům
Z	nesundám

Až _____

_____

_____

_____.

Kdo složil tuto zvláštní báseň? Kdy ji napsal? Jakým nezvyklým způsobem ji v areálu kláštera zaznamenal? Vymyslete krátký příběh, ve kterém odpovíte na tyto tři otázky.

Příběh nám zašlete na kontaktní e-mail: najbert@prirodniskola.cz

PS. V zadání jednoho z úkolů je ukrytá záludná chyba. Najděte jí a vaší odpověď zašlete společně s příběhem na kontaktní e-mail.

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

I. Detaily zraku skryté

V klášteře je spousta míst, která jsou spojená s jeho historií. Některá z nich jsme zachytili na fotografiích. Nabízené fotografie přiřadte ke správným bodům na mapě a napište k obrázkům, co si myslíte, že zachycují.

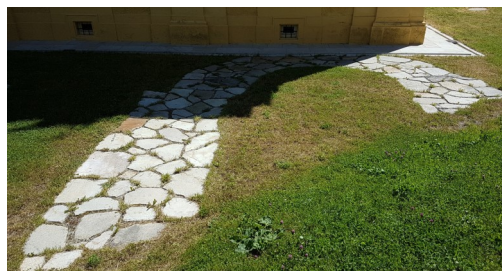
Obrázek 1

Obrázek 2

Obrázek 3

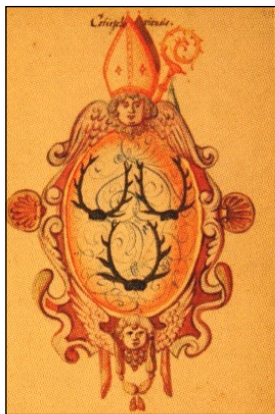
Obrázek 4

II. Heraldika

Hroznata z Ovence po svém předčasném návratu z 2. křížové výpravy nezaložil jen klášter Teplá, ale zároveň pomohl své sestře Vojslavě založit sesterský klášter v Chotěšově. Erby obou klášterů si jsou velmi podobné, protože vycházejí z erbu Hroznatova rodu. Vyberte z následujících možností, který erb patřil Chotěšovskému klášteru. K tomu vám pomůže najít erb kláštera Teplá, který se v klášterním areálu nachází hned několikrát.

J

K

M

G

Vysvětlete, proč zrovna v této době (tj. 12. století) byly erby pro šlechtické rody tak důležité?

III. Osamělá budova

Tato budova stojí stranou od kláštera, aby se vyhnula případnému požáru (části kláštera ve své historii několikrát pohltily plameny). Mohli byste stavbu s podobnou funkcí najít v každém větším vesnickém stavení, taktéž stranou od ostatních budov z důvodu ochrany před požárem. Na nádvoří kláštera stojí od roku 1680. Vaším úkolem je vybrat z následujících možností tu správnou a vysvětlit funkci stavby. Jedná se o...

D) Dřívější opatův dům (Prelatura).

F) Hostinec pro pocestné a poutníky.

L) Sýpku na ukládání zásoby obilí.

N) Dům pro bezdomovce.

IV. Historický „poklad“

Většina klášterů měla vlastní knihovnu. Knihovna v klášteře Teplá je svým rozsahem a množstvím knih druhou největší klášterní knihovnou v České republice. Velký význam má i klášterní archiv, ve kterém můžeme najít i vzácný historický dokument, který se týká zakladatele, blahoslaveného Hroznaty. Vaším úkolem je vypátrat, který dokument to je a proč je tak významný? Odpověď můžete nalézt na informační tabuli číslo 10 (tabule je umístěna v areálu kláštera).

- A) Nejstarší šlechtická pečeť v České republice
- W) Nejstarší zakládací listina kláštera v České republice
- Y) První tištěná listina v České republice
- S) Listina, která přežila požár kláštera v roce 1647

V. Klášter v nejstarší podobě

Klášterní kostel Zvěstování Panny Marie se stavěl na přelomu 12. a 13. století v románském slohu. Podobně jako další premonstrátské kláštery má v průčelí dvě věže. V dalších staletích byl kostel dále přestavován v gotickém slohu (kněžiště, okna věží) nebo barokním slohu (interiér). Přesto na kostele zůstaly zachovány prvky románského slohu.

Zakroužkujte obrázky, které zobrazují prvky charakteristické pro románský sloh a které můžeme současně najít na klášterním kostele.

P)

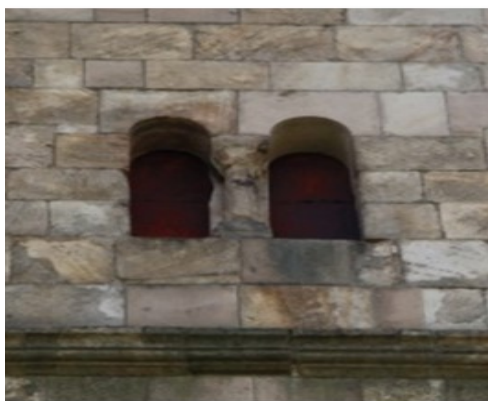
I)

V)

Q)

J)

VI. Co se opatu Tylovi nestalo?

V klášteře Teplá se za dobu jeho existence vystřídal mnoho opatů. Jedním z nejvýznamnějších v novodobé historii byl Heřman Josef Tyl, který žil v letech 1914-1993.

Určete, které události (je jich více) se Heřmanu Tylovi nestaly po roce 1950.

- A) Musel společně s dalšími řeholníky klášter opustit, protože sloužil pro ubytování československé armády.
- V) Byl komunisty několik let vězněn a do kláštera Teplá se vrátil až v roce 1989.
- U) Tři roky byl vězněn v koncentračních táborech Osvětim a Buchenwald.
- W) V roce 1957 se oženil s dcerou Karla Reitenbergera, který byl starostou Mariánských Lázní.

VII. Jsou nebo nejsou?

Přiložená fotografie z roku 1908 zachycuje areál kláštera v dobách největšího rozkvětu.

Vaším úkolem je nalézt vyznačená místa a určit, co se s nimi stalo.

- U) Funkční pivovar na výrobu piva značky Klášter (1) a funkční mlýn na výrobu elektřiny (2)
- T) Zaniklý pivovar na výrobu piva (1) a funkční mlýn na mletí obilí (2)
- C) Pivovar na výrobu piva (1) a mlýn na mletí obilí (2), oba zbořené armádou po roce 1950

VIII. Opat vs. stavitel

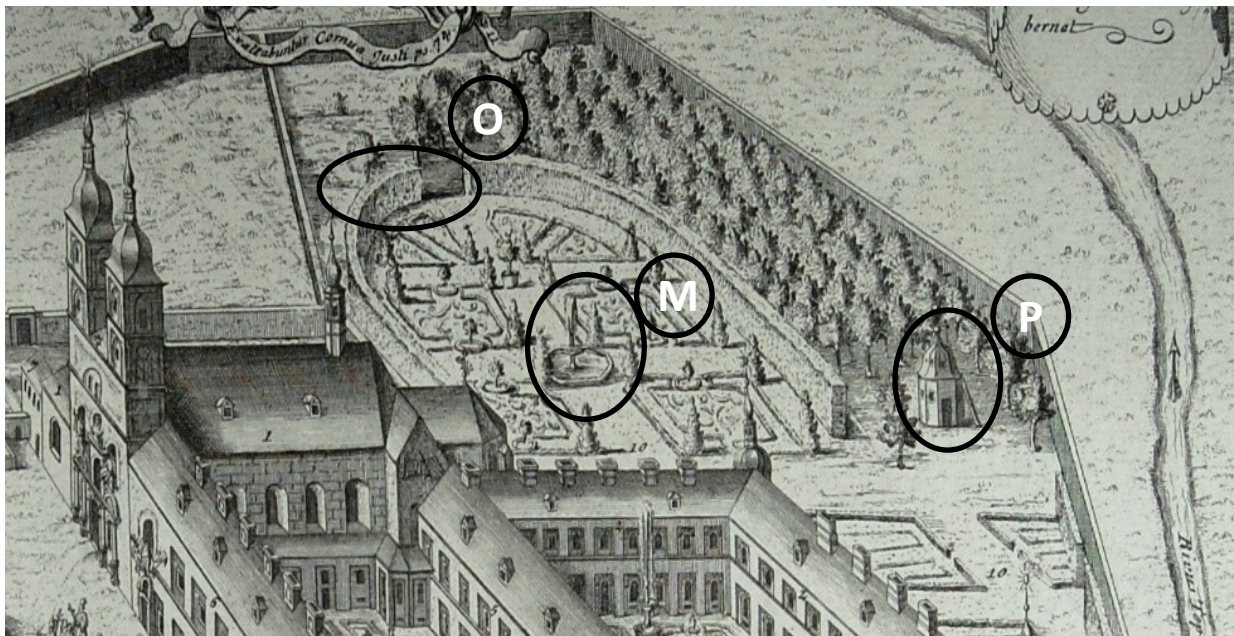
V letech 1690-1704 probíhala přestavba kláštera, kterou vedl známý barokní architekt Kryštof Dientzenhofer. Při stavbě nového konventu (budova napravo od kostela, slouží pro obývání řeholníkům) vybudoval i důmyslný štolový systém, který odvodňoval půdu pod klášterem a sloužil jako kanalizace. Během stavby se Dientzenhofer s opatem Raimundem Wilfertem II. neshodli ohledně toho, zda stavbu ozdobit věžemi na nároží (rohu) stavby. Jak jejich spor dopadl?

- Z) Opat měl rád věže, běžné pro renesanční stavby, ale Dientzenhofer mu je odmítl postavit, protože na tehdejší dobu už nebyly moderní.
- K) Dientzenhofer si přes odpor opata prosadil, že na přední straně konventu postaví velkou věž z praktického důvodu. Umístil do ní studnu, která odváděla pryč vodu ze štolového systému.
- H) Opat chtěl věže tradičně na přední straně kláštera, ale Dientzenhofer s ním nesouhlasil, protože je považoval za zastaralý způsob dekorace staveb. Dohodli kompromis: Věže budou umístěny do zadní části kláštera, směřující do parku, aby nebyly tolik vidět.

IX. Barokní zahrada, nebo anglický park?

Na přelomu 19. a 20. stol. klášter prodělal velký hospodářský rozvoj a modernizaci. Došlo ke zboření hradeb a k úpravě několika míst v klášteře. Sklepení pivovaru dostalo umělé chlazení, v klášteře se zavedlo centrální osvětlení a vytápění a původní barokní zahrada se zvětšila a proměnila na anglický park. Podívejte se na starou ilustraci z 18. století a zjistěte, které z nabízených míst se dochovalo (i když trochu pozměněné) do dnešní doby.

X. Léčivé prameny

V 18. stol. v klášteře žil lékař Johann Nehr. Cestoval k léčivým pramenům, vyvěrajícím na pozemcích kláštera, kde na vlastní náklady vystavěl dům pro nemocné. Zjistěte, jak se jmenoval tento dům, který obýval.

F) Lékárna

M) Helena

D) Gloriet

J) Refektář

Později stavbou pro nemocné upozornil opata Reitenbergera na možnost výnosu z pramenů. Proto zde opat nechal vystavět lázeňský dům a kapli zasvěcenou Panně Marii. Zanedlouho na místě vzniklo lázeňské město, navštěvované i známými umělci a vládci.

Jak se tyto lázně jmenují?

Z) Mariánské lázně

E) Kostelní lázně

B) Karlovy Vary

I) Františkovy lázně

Gratulujeme! Zvládli jste všechny úkoly. Vraťte se na začátek a s pomocí písmen sestavte slova do tajenky.

VĚDĚLI JSTE, ŽE...

dříve majetný a prosperující klášter Teplá, jenž vlastnil tisíce hektarů lesů, rybníků a zemědělské půdy, dnes po finanční stránce strádá? Majetek, zabraný pozemkovou reformou ve 20. letech minulého století, nebyl patrně z důvodu administrativní chyby zapsán zpátky v pozemkových knihách jako majetek řádu premonstrátů. Řád se od revoluce roku 1989 usilovně snaží změnit rozhodnutí, které mu vrátilo pouze samotný areál kláštera.

V noci z 13. na 14. dubna 1950 klášter přepadla Státní bezpečnost a Lidové milice, řád byl zrušen, řeholníci internováni a pozemky znárodněny. V klášteře sídlila československá armáda, která přispěla k celkové devastaci areálu. Když se po roce 1989 řeholníci vrátili, odhadli délku oprav na 600 let a celkové náklady vyčíslili

na několik miliard korun. Alespoň část kláštera se podařilo opravit pomocí rozsáhlého grantu.

Klášter nemá žádný stálý příjem a přežívá zejména díky dobrovolným dárcům a turistickému ruchu. Premonstráti se nadále pokouší přesvědčit stát o jejich vlastnickém právu, zatím však neúspěšně. Starají se o svůj domov, který je zároveň hodnotným kulturním dědictvím nás všech.

Můžete darovat klášteru libovolnou částku do pokladničky v prostorách kostela či do pokladničky v informačním centru a pozvat na návštěvu své přátele a známé. Pokud jste věřící, můžete se za budoucnost kláštera přimluvit v modlitbě.

Barokní konvent v roce 1977 v době, kdy klášter opouštěla československá armáda.

Autoři: Mikula Ondřej, Páková Marie, Preisler Pavel, Samková Štěpána, Steklý David, Suchánková Andrea, Swiecicki Dolma, Švejda Kryštof, Šulc Samuel, Toušek Matyáš | odborní konzultanti: Jaroslav Najbert, Hanka Nábělková, Štěpána Číperová

Cesta rytíře Hroznaty: průvodce klášterem • vydalo Gymnázium Přírodní škola o. p. s. • Letohradská 1, 170 00 Praha 7 - Holešovice • tel.: 283 922 299 • najbert@prirodniskola.cz • Ilustrace: Štěpánka Samková • Foto: David Steklý, Samuel Šulc, Matyáš Toušek, Archiv Hroznatovy akademie • Sazba: David Steklý, Jaroslav Najbert. Průvodce i správné odpovědi k dispozici v pokladně kláštera a na webových stránkách www.klastertepla.cz nebo <http://archiv.prirodniskola.cz/expedice/teplesko2017.html>.